

král Koloman a chorv. král. Petr (1095—1097) a zejména pod titulem Chorvaté a uherský král Koloman (str. 409—562), kde se probírá nejprve celá chorvatská i maďarská literatura o vzniku chorvatsko-uherského státního sdružení od r. 1666—1910, pak se pojednává o ruské válce krále Kolomana (tu je také podán rodokmen Jaroslavičů ruských), dále o úmluvě mezi králem Kolomanem a dvanácti chorvatskými rody z r. 1102 (vyvracejí se tu nicotné námitky Štěpána Horváta jakož i námitky Paulera a Karásonyiho proti pravosti t. zv. memoriálu Tomáše archidiakona splitského o dotčené smlouvě a dokazuje se na základě starších prací Račkého a Klaiće o finančním zřízení chorvatském, že memoriale je listinou pravou; také se tu obšírně píše o starých chorvatských rodech a konečně se vykládá o korunování Kolomanově r. 1102 v Bělehradě. Poslední oddíl má záhlaví Okupace dalmatských měst (1107).

U každého oddílu uvedena je příslušná literatura. Text opatřen je mnoha fotografickými snímky listin, a na konci přidána je historicko-topografická mapa království chorvatsko-dalmatského (bez Slavonie) z doby kolem r. 1100.

Karel Kadlec.

Právo civilní.

Sedláček Jaromír, O smlouvě schovací se zvláštním zřetelem k bankovnímu uschování cenných papírů. Knihovna sborníků věd právních a státních. Řada právovědecká č. XXVIII., Praha, Bursík a Kohout, str. 120.

Dvacet let po stkvělém pojednání *Scheyově* o smlouvě schovací (Obligationsverhältnisse str. 281 sl.), přichází mladý autor se spisem stejného celkem jména. Lze chopiti se knihy s opravdovou zvědavostí, a maně naskytne se otázka, zdali je vhodné znovu se zabývatí látkou vzorně spracovanou a zdali by nebylo lépe věci nové, ať již novost jejich je prostředkována novým zákonodárstvím, ať novými zařízeními technickými, ať konečně lepším poznáním, sděliti ve formě jinaké, snad ve formě článků obracejících zřetel k jednotlivým otázkám a t. p. Lektura II. hlavy spisu (str. 16—56) dosvědčuje jasně, že otázka výše daná není marna. Jak uspořádání látky, tak obsah výkladů zřetelně ukazují k práci *Scheyově* jako ke svému vzoru, a při tom nelze říci, že by přesnost, přehlednost a jasnost tohoto vzoru byla všude dosažena. Nelze také nevytknouti, že leckteré pochybnosti a spory, odklizené, jak lze za to míti, definitivně, znovu dosti široce se rozprádají.

Naproti *Scheyovi* vyskytují se arci některé odchylky. Autor má především v některých otázkách jinaké mínění než *Schey*. Na větším díle nejde o otázky příliš významné a leckde jde jen o odchýlné formulování obsahu shodného (posléz uvedené platí, tuším, o definici smlouvy schovací, jež zvláště vytýká závazek schovatelův věc vkladateli na požádání vrátiti). Pokud opravdových odchylek se týče, sluší přiznati, že leckde mínění autorovo postavené proti mínění *Scheyovu* dovede vzbuditi zájem čtenářův, ale polemická argumentace vyžadovala by z pravidla hlubšího rozboru

a zejména větší pečlivosti. — Autor vydatně (měrou daleko větší než *Schey*) cituje a také rozebírá ustanovení cizích práv: německého, francouzského a anglického. Tu i tam všímá si i starého práva českého. Tuto snahu o srovnávání různých právních řádů sluší dojista schvalovati a vítati, a to i tam, kde nejde o více než o zběžnou informaci o právních pramenech k té neb oné otázce se vztahujících.

Co bolestně postrádáme v této kapitole, je plná znalost literatury práva občanského, která po *Scheyovi* obrátila se k četným otázkám, o kterých autor se zmiňuje.

In merito bych k této hlavě poznamenal:

Není naveskrz pravda, že jen věci jsoucí v právním obchodu mohou býti předmětem smlouvy schovací (str. 18), po případě bylo by upozorniti, že pojem extrakomerciality je pojmem relativním. Sr. k tomu *Schey O. V.*, str. 284 a § 26 dodatek 1.

Při určení hranic mezi smlouvou schovací a nájemní (str. 24) bylo vhodné, zmíniti se o antithesi: opatrování věci a propůjčení místa k uložení věci.

Výklady o hranicích mezi smlouvou námezdní a schovací (str. 24 sl.) zdají se mně zcela nejasny. Vidí snad autor znak smlouvy námezdní v *úplném* propůjčení práce službodárci a co rozumí propůjčením *práce*, po případě *kvanta* práce? Trvám, že zevrubnější seznámení se s literaturou smlouvy pracovní bylo by autora vedlo, ne-li k jinakým názorům, tož aspoň k jasnějšímu formulování.

Spory o pojem smlouvy mandátní byly by dojista vyžadovaly větší pozornosti a zejména nelze schvalovati, že autor zcela pominul vykladů *Stupeckého* ve Versio in rem p. 256 a ve Sborníku věd právních a státních III., str. 141 sl.¹⁾

Výklady o tom, které formy odevzdání (sr. § 426 sl.) hodí se ke sjednání smlouvy schovací (str. 26 sl.), nejsou naveskrz správné nebo jsou aspoň myšlivé. Constitutum possessorium a signifikace v technickém smyslu (třetí případ § 427) při sjednání smlouvy schovací význam mají, *máme-li na zřeteli převody vlastnictví spojené se sjednáním smlouvy schovací*: Kdosi převádí vlastnictví na druhého pouhým konsensem s tím, že věc zůstane u něho ve schování. Věc bude převedena signifikací a zůstane u převodce ve schování. Tyto případy měl tedy autor jasně odlišiti od oněch, které kryje slovy, že tradice znamenání a constitutum possessorium jsou vyloučeny.

Neodpovídá nikterak textování zákona, praví-li se, že ve smlouvě předchozí musí býti udáno, kdy bude uzavřena smlouva konečná a že tato musí býti uzavřena do roka (str. 28, sr. i str. 31). Pokud druhé části této věty se týče, sluší míti na zřeteli, že sjednání smlouvy konečné sluší se domáhati nejdéle do roka po uplynutí lhůty, do které ona smlouva měla býti sjednána.

¹⁾ Mimo chodem řečeno, působí trochu podivně, čteme-li v poznámce 29^a): dle *našeho* (t. j. autorova) stanoviska *Schey I.*, str. 450 (spis *Scheyův* vyšel r. 1907) ačkoli bylo na místě říci: Přijímám stanovisko *Scheyovo*.

Výklady na § 1311 (sr. str. 34 st.) nezasluhují po mém soudě souhlasu. Nechť však jakkoli o věci sluší usouditi, lze vytknouti, že tomuto řu je v náuce práva rakouského věnována celá literatura a že bylo na místě k ní přihlédnouti.

Třetí a čtvrtá hlava spisu (uschování věcí zastupitelných, o bankovním uschování cenných papírů, str. 57—117) přináší dojísta mnoho nového a zajímavého. Základní nazírání juristické čerpáno jest arci i tu, jak ani jinak býti nemohlo, ze spisu *Scheyova* a řada věcí nových týká se méně otázek právnických než techniky bankovních obchodů. Ale sluší vysloviti povděk, že autor tyto věci, v jiných oborech vědních snad běžné, uvedl v souvislost s naukou civilistickou a že pokusil se (na větším díle se zdarem) určití právní formy těchto jevů. Bude sotva možno tvrditi, že se to stalo naveskrz způsobem uspokojujícím. Je tu nahromaděno dosti syrového materiálu, který by byl snesl apreturu a přísnější odlišení otázek technických a právnických bylo by věci jen prospělo. Ale sluší konstatovati (při čemž arci spoléhá referent na přesnost sdělených dat), že byl vykonán kus práce, který dojísta není bez zásluhy.

Ku konci budiž dovoleno, abych, jak je zvykem při posuzování spisů psaných jazykem českým, řekl několik slov o stránce formální. Této stránce (slohové, jazykové a také úpravě tisku) nebyla autorem věnována péče dostatečná a nebylo by nesnadno seznamenati celý rejstřík vad. Nejsa odborným linguistou, nepokládám se kompetentním, abych se šířil o jazykových nedostatecích. Ale na dva body pokládám přece nutným upozorniti: Nedostatečná péče o přesný výraz činí leckdy vývody nejasnými anebo vede dokonce k nesprávnostem věcným. Připomínám poznámku 52 na str. 27, parafrasi řu 962 na str. 41 a výklady na str. 51 pod č. 2, kdež stěží lze se dopátrati, zda-li autor polemizuje s mým výkladem § 962 ve Smlouvě námezdní na str. 81 sl. či jen s jeho kritikou a jaký je vlasttní názor jeho. Mluví-li autor o bezúplatné smlouvě *námezdní* (p. 28 na str. 21), je to zřejmá *contradictio in adiecto* a chtěl se patrně zmíniti o bezúplatné smlouvě *pracovní*. Nesprávné umístění pozn. 110 snadno může vzbuditi omylný názor. Co znamenají slova „právo obyvatelstva“ na str. 75, bylo by bez paralelních výkladů *Scheyových* zhola nesrozumitelné. — Nápadné je také zavádění neobvyklých terminů, jehož důvodem může býti snaha po originalitě, ne vždy místná, ale také nedostatečná orientace v českém názvosloví právnickém a nedostatečné přilnutí k duchu jazyka. Ukladatele nazývá autor skladačem. Říkáme vkladatel, skladatel, zakladatel, nakladatel (arci také nakladač), nevidím příčiny, proč bychom neměli říkati ukladatel, jako činili a činí tvůrčí naší civilistické terminologie *Randa*, *Stupecký* a *Heyrovský*, zejména když ani autor neříká ani schovač ani schovávač, nýbrž schovatel. Říkáme s našimi kriminalisty „bezprávné jednání“, „bezprávný stav“ a není tudíž snad nutno mluvit o „bezpravém“ stavu atp. (či jde o chybu tiskovou?) Říkáme „originární“ a nikoliv „originální“ způsoby nabytí. (či zase chyba tisku?) Nepěkně zní, mluví-li se o vyinkassování (str. 102).

Po tom, co bylo pověděno, nemůže celkový soud o knize, kterou jsme se zabývali, zníti zcela příznivě. Ale lze vytknouti: Jde o práci, která

osvědčuje schopnost se zdarem řešiti otázky právnícké a získá-li její autor potřebnou dávku autokritiky a zejména pečlivosti, dovede jistě podati práci, které nebude potřebl činiti vážné výtky.

K.

Právo trestní.

Dr. Max Ludwig Müller, Privatdocent an der Universität Tübingen. Die Bedeutung des Kausalzusammenhanges im Straf- und Schadenersatzrecht, Tübingen, 1912.

Problem kausálního vztahu je ze starých problémů, jež zůstávají věčně mladými. Nepozbylť dosud své zajímavosti a důležitosti ani v právu trestním, jež, nemohouc se dosud odhodlati k bezvýjimečnému provedení principu odpovědnosti za vinu, je nuceno ohlížeti se po přijatelném omezení širokého pojmu příčinnosti, tím méně pak v právu civilním, kteréž, uznávajíc případy ručení za škodu nezaviněnou a dávajíc tím z ruky korektiv viny, přímo volá po jiném kritériu umožňujícím přetíti někde kausální řetěz do nekonečna se rozvíjející. Jakkoli pak i literatura tímto problemem se zabývající podlehlá všemocnému zákonu příčinnosti potud, že i ona „se rozvíjí do nekonečna“ a ačkoli již jen s pochopitelnou obavou bereme do ruky každý nový spis zvolivší si toto thema, přece zase vřele vítati sluší literární zjevy, jež značí jakýsi krok ku předu na dráze vedoucí k rozřešení problému či správněji problémů, o něž jde.

Spis *Müllerův* zařazuju bez váhání mezi zjevy povahy posléz naznačené. Pro mne sama je tím zajímavějším, že vycházejí z problému příčinnosti dospívá ke stejným důsledkům, k nimž jsem došel ve svém spise o formách viny (*Müllerem* na četných místech citovaném), konstrukcí *nebezpečí normálního*, zvoliv za východisko nauku o zavinění.

Müller odmítá hned předem oblíbenou nyní theorii vztahu adekvátního i jiné theorie kausální, přijímaje jako jediné správnou theorii podmínky t. j. rovnocennosti všech podmínek spolupůsobivších k výsledku, dle níž je kausální každá podmínka jevící se jako *conditio sine qua non* výsledku. Široký pojem kausality takto vznikající nachází svůj korektiv v tom, že pouhý podmíněčný vztah dvou skutečností není nikdy *sám o sobě* způsobilý k založení odpovědnosti trestní nebo závazku k náhradě škody, nýbrž *vždy jen ve spojení s jinými předpoklady*. Tyto další náležitosti nesluší však pokládati za znaky právníckého pojmu kausálního, nýbrž sluší je naopak rozlišovati od náležitosti vztahu příčinného. Tím stává se široký pojem podmínky právnícky upotřebitelným. (Str. 1—20.)

Pokud k těmto dalším náležitostem náleží *zavinění*, sluší ovšem i zavinění přesně odlišovati od příčinnosti. Chováním zaviněným ve smyslu právnětechnickém může však býti jen takové, které odporuje objektivně-právní *normě* (*das objektiv rechtshnormwidrige Verhalten*) t. j. některému z požadavků, jichž soujem tvoří právo objektivní. Hledě pak k tomu, že chování se může býti buď pozitivní (konání) nebo negativní (opominutí)